

Zitting 1981

15 963

Regelen nopens het vervoer over de weg (Wet Overeenkomst Wegvervoer)

15 966

Vaststelling van het tweede stuk van Boek 8 van het nieuwe Burgerlijk Wetboek (Wegvervoersrecht)

Nr. 5

De vroegere stukken zijn gedrukt in de zitting 1980–1981

VOORLOPIG VERSLAG

Vastgesteld 8 september 1981

De vaste Commissie voor Justitie¹, belast met het voorbereidend onderzoek van dit ontwerp, brengt het navolgende verslag uit.

Algemeen

De leden van de commissie hadden met belangstelling kennis genomen van de ontwerpen. Zowel bedrijfsleven als consument zijn naar hun mening gebaat bij een snelle invoering van een wettelijk wegvervoersrecht. Bepalingen van dwingendrechtelijke aard zullen de positie van de consument versterken terwijl eerst door het van kracht worden van het wettelijk vervoersrecht er een harmonieus samenspel met standaardvoorwaarden zal kunnen ontstaan. De leden waardeerden de afstemming op het internationale wegvervoersrecht (CMR).

Artt. 6 en 7/Artt. 8.13.1.4 en 5

De leden van de commissie wezen erop, dat met de voorgestelde regeling inzake derdenwerking van exoneratieclausules ter doorbreking c.q. afwijking van het thans nog in art. 1376 BW uitgedrukte beginsel het ontwerp, in aansluiting met het zee- en binnenvaartrecht zoals geregeld door de Vaststellingswet Boek 8, eerste stuk, kiest voor een stelsel dat afwijkt van het thans krachtens het Wetboek van Koophandel vigerende stelsel. Naar aanleiding van het arrest van de Hoge Raad van 12 januari 1979, NJ 1979 nr. 262 is opgemerktzo vervolgdent: de leden van de commissie, dat eerstgenoemd stelsel afwijkt van het commune privaatrecht; zij verwezen daarbij naar A. R. Bloembergen in diens annotatie (sub 4) onder vermeld arrest alsmede W. C. L. van der Grinten in Asser/van der Grinten I (De vertegenwoordiging), blz. 83. H. L. J. Roelvink is van mening dat genoemde auteurs wellicht op een dwaalspoor zijn gebracht door onderbelichting en onvoldoende uitwerking in de memorie van toelichting van de «secundaire regel» (lees: art. 7, lid 2/art. 8.13.1.5, lid 2) van het door Boek 8 NBW geopteerde stelsel (Schadee-bundel, 1980, blz. 151).

De leden van de commissie vroegen zich af of, gelet op de verwijzing in de memorie van antwoord (blz. 213 en blz. 227) bij het Gewijzigd ontwerp voor Boek 6 NBW naar de in Boek 8 NBW neergelegde regeling, alsmede gelet op de ontwikkeling van het betreffende leerstuk op het terrein van het algemeen privaatrecht, het niet mogelijk zou zijn genoemde «secundaire» regel

¹ Samenstelling: Rietkerk (VVD), Roethof (PvdA), fg. voorzitter, Haas-Berger (PvdA), Stoffelen (PvdA), G. van Dam (CDA), G. M. P. Cornelissen (CDA), Kosto (PvdA), Salomons (PvdA), Patijn (PvdA), Van den Broek (CDA), Evenhuis-van Essen (CDA), Jacobse (VVD), Wessel-Tuinstra (D'66), Faber (CDA), Nijpels (VVD), Tripels (VVD), Mik (D'66), Schutte (GPV), Krajenbrink (CDA), Lankhorst (PPR), Van den Toorn (CDA), Kohstamm (D'66), Brouwer (CPN).

in verhouding tot de «primaire» regel van art. 6 en art. 8.13.1.4 sterker te accentueren, waardoor het stelsel in zijn geheel aan scherpte zou kunnen winnen.

Titel 2 (Afdeling 2) Overeenkomst van goederen over de weg

Algemeen

De leden van de commissie wezen allereerst erop, dat de vraagpunten die betrekking hebben op bepalingen van deze titel (afdeling) evenzeer gelden voor de gelijkkluidende bepalingen die in de hierna volgende titels (afdelingen) 3 en 4 zijn opgenomen.

Art. 11 jo artt. 15 en 16/Art. 8.13.2.1 jo artt. 8.13.2.4 en 5

Op de blzz. 1450, 1454 en 1456 van de toelichting op het voorontwerp waarnaar de memorie van toelichting verwijst wordt de terbeschikkingstellingsovereenkomst (van voertuig en chauffeur) alsmede de sleepovereenkomst als vervoer beschouwd. Men kan over de juistheid van deze kwalificatie twijfelen, aldus de leden van de commissie; vgl. Rechtbank Amsterdam 5 december 1979, S&S 1980, nr. 96. De Hoge Raad heeft zich niet uitgesproken over de juridische kwalificatie van bedoelde overeenkomsten in zijn arresten van 17 november 1978 en 5 oktober 1979, resp. NJ 1980, nr. 484 en 485. In het buitenland schijnt men een andere weg in te slaan als die welke het ontwerp beoogt; de leden verwezen hierbij naar de annotatie van B. Wachter bij eerstvermeld arrest en de daarin gesignaleerde rechtspraak en literatuur. Is de tijd wel rijp, zo vroegen de leden der commissie, deze ontwikkeling op het terrein van het wegvervoersrecht juridisch vast te leggen?

Art. 12

Het aan deze bepaling ten grondslag liggende cameleonsysteem brengt mee dat gedurende de uitvoering van de desbetreffende overeenkomst deze aan verschillende rechtsregels onderworpen is. Bestaat, gelet op art. 17 van de door de memorie van toelichting gememoreerde voorwaarden van Van Gend & Loos, in de praktijk niet veeleer behoefte aan een z.g. uniform liabiliteitsysteem, zo vroegen de leden der commissie (verwezen werd daarbij naar artikel 16 van het Verdrag nopens internationaal intermodaal vervoer van goederen).

Artt. 20–23/Artt. 8.13.2.9–12

De leden der commissie vreesden dat de laatste zin van art. 20, lid 2/art. 8.13.9, lid 2, verwarring kan stichten, omdat de inhoud ervan geen nadere aanvulling of beperking op de regel in de eerste zin van hetzelfde lid geeft; (verwezen werd daarbij naar de annotatie van B. Wachter onder het arrest van de Hoge Raad 30 juni 1978, NJ 1980 nr. 168, sub 2).

Vervolgens constateerden de leden dat het onduidelijk is of en, zo ja, waar de schadefactor «eigen gebrek» der goederen (art. 17, lid 2, CMR) is opgenomen. Dient deze categorie met het oog op de bewijslast niet onderscheiden te worden van de categorie welke in art. 21 sub c/art. 8.13.2.10, sub c, (art. 17, lid 3, sub d CMR) is geregeld, zo vroegen de leden van de commissie (zij wezen in dit verband naar de publikaties van K. F. Haak, WPNR 5403 alsmede van D. Glass, Europees Vervoerrecht 1979, p. 708).

Voorts constateerden de leden van de commissie dat, in afwijking van wat krachtens de CMR geldt, ook in geval van het niet nakomen van de verplichting die ingevolge art. 18/art. 8.13.2.7 op de vervoerder rust deze zich in voorkomende gevallen ter ontheffing van zijn aansprakelijkheid kan beroepen op de bijzondere risico's als geregeld in art. 21/art. 8.13.2.10. Waardoor wordt geconstateerde afwijking gerechtvaardigd?

Op blz. 1462 van de toelichting op het voorontwerp, waarnaar de memorie van toelichting op art. 23/art. 8.13.2.12 verwijst, vernamen de leden der commissie dat deze bepaling, welke aan de in 1972 gereviseerde AVC is ontleend, in overeenstemming is met art. 17, leden 2, 3 en 4, sub b, jo art. 18, leden 1 en 2, CMR. De leden vroegen zich echter af of de bepaling van het ontwerp enerzijds niet ruimer en anderzijds niet ingewikkelder is dan de regel nopens het vervoer van onverpakte goederen van art. 17, lid 4, sub b, CMR.

Het was ten slotte de leden der commissie niet ontgaan dat het ontwerp de aansprakelijkheid van de vervoerder voor degenen van wier hulp hij bij de uitvoering van de overeenkomst gebruik maakt ongeregeld heeft gelaten. Derhalve zal men voor deze aansprakelijkheid aangewezen zijn op het algemene leerstuk van het civiele recht terzake, zoals thans neergelegd in art. 6.1.8.3. Vaststellingswet Boek 6 BW. De leden der commissie stelden op prijs te vernemen waarom de Minister op dit punt voorkeur verleent aan de regel van het civiele recht, welke van regelend recht is voor zover de regels van goede trouw zich daartegen niet verzetten (vgl. Hoge Raad 20 februari 1976, NJ 1976 nr. 486 met name G. J. Scholten), boven de dwingendrechtelijke regeling ter zake welke in het merendeel der vervoerstelsels is opgenomen.

Art. 24 jo art. 44/Art. 8.13.2.12 jo art. 8.13.2.31

De leden van de commissie merkten op dat het verbod van de wettelijke regeling af te wijken door middel van verwijzing naar algemene voorwaarden in overeenstemming is met een ontwikkeling welke allerwegen gesignaleerd wordt terzake van standaardcontracten welke ten doel heeft de economisch zwakkere partij te beschermen.

De vraag doet zich echter hierbij voor of dit gevaar steeds aanwezig is in de huidige vervoerspraktijk. Op grond van hetgeen de toelichting op het voorontwerp, waarnaar de memorie van toelichting op art. 24/art. 8.13.2.13 verwijst, op blz. 1463 hierover opmerkt, waren de leden van de commissie van mening dat een positief antwoord op deze vraag niet kan worden gegeven. Zij vroegen dan ook of het in onderhavige bepalingen opgenomen verbod op een thans in de praktijk gebruikelijke wijze van de wettelijke regeling af te wijken in alle situaties gerechtvaardigd is.

Vervolgens merkten de leden van de commissie naar aanleiding van art. 24, lid 2/8.13.2.13, lid 2, op dat het in dit lid neergelegd verbod via een vervoeradres naar algemene voorwaarden te verwijzen op gespannen voet staat met art. 139 Uitvoeringsbesluit autovervoer goederen, waarin het gebruik van een vervoeradres bij vervoer krachtens vergunning in het algemeen wordt voorgeschreven. De leden stelden het op prijs het standpunt van de Minister op dit punt te vernemen.

Ten slotte vernamen de leden van de commissie gaarne de reden waarom de verplichting die ingevolge art. 18/art. 8.13.2.7 op de vervoerder rust blijkens het eerste lid van art. 24/art. 8.13.2.13 slechts van regelend recht is.

Art. 27/Art. 8.13.2.16

De leden van de commissie vroegen op welke wijze bij of krachtens algemene maatregel van bestuur een schadevergoedingsverplichting terzake van vertraging zal worden beperkt.

Art. 30/Art. 8.13.2.19

De leden van de commissie wezen er op dat deze bepaling in zekere zin het sequel (zo men wil het spiegelbeeld) vormt van de artt. 6 en 7/artt. 8.13.1.4 en 5. Ter complementering van laatstgenoemde bepalingen wordt ten behoeve van de ondergeschikte(n) art. 8/art. 8.13.1.6 opgenomen. Zou een complementaire regel, waarin bepaald wordt dat in voorkomende gevallen de ondergeschikte zich evenmin kan beroepen op beperkingen van zijn aansprakelijkheid aan de onderhavige bepaling kunnen worden toegevoegd? Aan welke andere beperkingen dan die welke volgen uit de artt. 27–29/artt. 8.13.2.16–18 moet worden gedacht?

De leden van de commissie stelden het op prijs de reden te vernemen waarom, blijkens de zinsnede «door welke oorzaak dan ook», ter voorkoming van de daaraan verbonden rechtsgevolgen de afzender van een beroep op overmacht blijft verstoken.

Art. 35/Art. 8.13.2.24

De leden van de commissie vroegen of het dienstig zou zijn in het ontwerp op te nemen op welke partij als regel de verplichting tot behandeling, lading, stuwning of lossing rust, zulks in verband met het bepaalde in art. 21, sub b/ art. 8.13.2.10, sub b.

Artt. 36–40/Artt. 8.13.2.25–29

Naar aanleiding van deze artikelen vroegen de leden van de commissie zich af in hoeverre de hier geboden regeling verwantschap vertoont met de materie inzake vervoer c.q. bezit van gevaarlijke goederen in het algemeen; (verwezen werd daarbij naar de memorie van antwoord bij het gewijzigd ontwerp van wet van Boek 6 NBW, blz. 172 en blz. 175 alsmede naar een publikatie van R. Cleton, Schadee-bundel, blz. 25).

Tevens rees de vraag in welke verhouding de voorgestelde regelingen zich bevinden ten opzichte van een eventuele regeling inzake ongevallen op de weg in Boek 8 NBW, zoals destijds aangekondigd in de toelichting op het voorontwerp, blz. 1449 (vgl. G. J. Scholten in NJ 1979, blz. 1756). Mogen inzake laatstgenoemde regeling binnen afzienbare tijd concrete plannen tegevoet gezien worden in het licht van de publikatie van het Rapport van de Studiegroep Verkeersaansprakelijkheid (deel 2, vergoeding van zaakschade) van maart 1980?

Art. 48/Art. 8.13.2.35

Heeft de geadresseerde, eventueel naast de afzender, een zelfstandig recht in voorkomende gevallen schadevergoeding te vorderen van de vervoerder die de verplichtingen, die ingevolge artt. 17 en 18/artt. 8.13.2.6 en 7 op hem rusten, niet nakomt?

Art. 52/Art. 8.13.2.39

Heeft de vervoerder ingevolge dit onderhavig artikel de plicht de als rembours ontvangen bedragen terstond op naam van de ontvanger af te zonderen met het gevolg dat de afzender bij voorbeeld in een eventueel faillissement van de vervoerder niet slechts een concurrente vordering zal blijken te bezitten?

Titel 3 (Afdeling 3) Overeenkomst van personenvervoer over de weg

Art. 61/Art. 8.13.3.1

Heeft de wederpartij van de vervoerder, die bij gebrek aan eigen materieel een busondernemer te hulp roept ter uitvoering van zijn overeenkomst een op art. 68/art. 8.13.3.7 gebaseerde vordering tegen de busondernemer als «actual carrier»? (Verwezen werd daarbij naar het (ongepubliceerde) pre-advies, 1977, blz. 8 van J. W. Th. Cohen Stuart).

Art. 71/Art. 8.13.3.10

De leden van de commissie waren van mening dat het tweede lid van onderhavige bepaling reeds in art. 69, lid 2/art. 8.13.3.8 lid 2, is opgesloten en derhalve overbodig is. Is deze opvatting terecht?

De leden van de commissie hadden nota genomen van (de reden van) het achterwege blijven van een regeringsvoorstel inzake het vraagstuk van de beperking van de aansprakelijkheid in geval van dood of letsel, waarover conclusies c.q. aanbevelingen werden gedaan in het Rapport van de Studiegroep Verkeersaansprakelijkheid (deel 2, vergoeding van schade door dood of letsel). De leden concludeerden uit het bovenstaande dat de betreffende materie geregeld wordt (blijft) door de artt. 1406 en 1407 BW, welke bepalingen zijn overgenomen in art. 76/art. 8.13.3.15 van onderhavig ontwerp. De leden van de commissie stelden het op prijs te vernemen waarom laatstgenoemde bepaling niet is aangevuld in de zin van art. 6.1.9.12 Vaststellingswet Boek 6 BW.

Titel 4 (Afdeling 4) Verhuisovereenkomst

Artt. 95 en 99/Art. 8.13.4.11 en 15

Om welke reden, zo vroegen de leden van de commissie, bepaalt art. 95/art. 8.13.3.11 dat het vorderingsrecht ter zake van het niet nakomen van de verplichtingen, die ingevolge artt. 88 en 89/artt. 8.13.3, 4 en 5 op de vervoerder rusten, beperkt wordt tot de vordering ter zake van zaakschade? Kan immateriële vertragingsschade uitsluitend via het in art. 99/art. 8.13.3.15 bedoelde bijzonder belang worden gerealiseerd?

Titel 5 (Afdeling 5) Verjaring en verval

Algemeen

De leden van de commissie vroegen of het niet wenselijk was de onderhavige titel (afdeling) aan te vullen met een bepaling inzake schorsing der verjaring zoals in sommige andere vervoerstelsels het geval is.

De waarnemend voorzitter van de commissie,
Roethof

De griffier van de commissie,
Kerkhofs